

Η παρακμή των εκσυγχρονιστικών διαχειριστικών προτύπων

Ουδέν κακόν αμιγές καλού

Αν υπάρχει ακόμα ένα νόημα στο σύγχρονο πολιτικό ανταγωνισμό, σίγουρα αυτό δεν μπορεί να είναι άλλο από την ανάδειξη των πραγματικών διαφορών μεταξύ των κομμάτων. Αυτό τουλάχιστον φαίνεται να προκύπτει από τις εξελίξεις του εσωτερικού ανταγωνισμού στο ΠΑΣΟΚ.

Είναι αλήθεια ότι για μια μακρά περίοδο ύφεσης των παραδοσιακών ιδεολογικών αντιθέσεων είχε δημιουργηθεί η εντύπωση ότι το κυρίως ζητούμενο της κοινωνίας των πολιτών ήταν η παραγωγή μιας διευρυμένης συναίνεσης γύρω από τις προτεραιότητες της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ευημερίας και του διοικητικού εκσυγχρονισμού.

Οι προτεραιότητες αυτές δημιουργήσαν σε πολλούς αναλυτές και θεωρητικούς της πολιτικής την εντύπωση ότι είχαμε μπει σε μία περίοδο κυριαρχίας του οικο-

νομικού ορθολογισμού, κατά τη διάρκεια της οποίας ο πραγματισμός και ο ωφελιμισμός των πολιτών ήταν το μόνο ουσιαστικό πρόβλημα στρατηγικής διαχείρισης των κομματικών αντιθέσεων εν όψει της κατάκτησης της εξουσίας. Η σημασία των κοινωνικών αντιθέσεων και της ιδεολογικής επένδυσής τους υποβαθμίστηκε στο όνομα ενός ρεαλισμού που οδήγησε στη διατύπωση όλων αυτών των απόψεων περί κυριαρχίας του μεσαίου χώρου, που σηματοδότησαν τον πολιτικό ανταγωνισμό της τελευταίας δεκαετίας.

Στην πραγματικότητα, όμως, όλη αυτή η περίοδος δεν ήταν παρά μία μεταβατική περίοδος που ακολούθησε τον πρώτο κύκλο της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, της οποίας τα βασικότερα επιτεύγματα, πέραν της διάχυσης της κοινωνικής ευημερίας, ήταν η υπέρβαση των μετεμφυλιακών ψυχώσεων, η κοινωνική ενσωμάτωση των οικονομικά ασθενέστε-

ρων και η πολιτική ολοκλήρωση μιας δημοκρατίας που έπαψε πια να λειτουργεί ως συγκαλυμμένη αυταρχία σε βάρος των ηττημένων του εμφυλίου.

Η μεταβατικότητα αυτής της περιόδου αποδεικνύεται πια από τη μαζική σχεδόν αμφισβήτηση των διαχειριστικών προτύπων που επικράτησαν κατά τη διάρκειά της. Τα διαχειριστικά αυτά πρότυπα αμφισβητήθηκαν τόσο κατά τη φάση της ραγδαίας ανόδου της Ν.Δ. στην εξουσία το 2004 όσο και κατά τη φάση των μετασημιτικών εξελίξεων στο ΠΑΣΟΚ.

Σήμερα, η αμφισβήτηση αυτή γενικεύεται σε σημείο που αυτό που μέχρι πρότινος εξυμνείτο ως λυτρωτικό τέλος της ιστορίας των ιδεολογιών να ενοχοποιείται σήμερα ως παράγοντας άρσης των αναστολών και μαζικής απογοήτευσης

των πολιτών από την πολιτική και τις λειτουργίες της.

Με αυτή την έννοια, το φαινόμενο που έκανε πολλούς να εκπλήσσονται για την ταχύτητα με την οποία ο ηττημένος των εκλογών της 16ης Σεπτεμβρίου άρχισε να αναδεικνύεται σε μεγάλο νικητή των εσωκομματικών του αντιπάλων δεν είναι τίποτα περισσότερο ή λιγότερο από την επιβεβαίωση της παρακμής των αποϊδεολογικοποιημένων και αποπολιτικοποιημένων προταγμάτων που μέχρι σήμερα έθετε ο άνευ άλλου οραματικού

περιεχομένου οικονομικός και κοινωνικός εκσυγχρονισμός.

Η αποτελεσματικότητα και η σταθερότητα με την οποία ο Γιώργος Παπανδρέου επεδίωξε να πολιτικοποιήσει και να ιδεολογικοποιήσει την εσωκομματική κρίση του ΠΑΣΟΚ είναι ενδεικτι-

κή των πεπερασμένων δυνατοτήτων των εκσυγχρονιστικών διαχειριστικών προτύπων να καλύψουν τις λειτουργικές ανάγκες του κομματικού συστήματος και τις ψυχολογικές ανάγκες μιας κοινωνίας απογοητευμένης από την αποδόμηση των αντιπροσωπευτικών θεσμών, τη χαλάρωση των πολιτικών συμπεριφορών και την απορρύθμιση των ιδεολογικών ταυτίσεων.

Όσο, λοιπόν, κι αν φαίνεται παράδοξος σε όσους τον είχαν θεωρήσει ξεπερασμένο, ο ιδεολογικός επαναπροσδιορισμός των κοινωνικών και πολιτικών αντιθέσεων και η επιστροφή σε νέου τύπου διαχωριστικές γραμμές αναθερμαίνουν το κοινωνικό ενδιαφέρον για την πολιτική και δημιουργούν τις προϋποθέσεις αποκατάστασης των χαμένων λειτουργικών ισορροπιών του πολιτικού μας συστήματος.

* Πολιτικός επιστήμονας-αναλυτής

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΦΕΡΤΖΗ*

Προοδευτικές θέσεις και το τέλος της κοινωνικής αλληλεγγύης

Αν υπάρχει ένα σημείο που πάντα χαρακτήριζε την προοδευτική κοσμοθεωρία, είναι η πίστη ότι είναι στο χέρι μας να διαμορφώσουμε ένα καλύτερο μέλλον: ο κοινωνικός ακτιβισμός. Σε αντίθεση με τον κυνισμό των συντηρητικών και την επίκληση της αδυναμίας παρέμβασης όταν η αντιπαράθεση γίνεται με τις υποτιθέμενες «σταθερές» της ανθρώπινης φύσης ή των κατεστημένων δομών, η προοδευτική θέση ήταν ότι, σε τελική ανάλυση, όλα είναι στο χέρι μας. Οτι φθάνει να θέλουμε και να ξέρουμε και τότε θα μπορούμε.

Αυτή η πεποίθηση στο μέλλον και η πίστη στις ανθρώπινες και κοινωνικές δυνατότητες φαίνεται ότι σταδιακά μας εγκαταλείπουν. Τα τελευταία χρόνια όλο

και περισσότερες «προοδευτικές θέσεις» εξαντλούνται σε μια μάχη οπισθοφυλακών - μια υπεράσπιση του στάτους κβο, υπό τη μορφή του κοινωνικού κεκτημένου απέναντι σε χίλιες δυο πιέσεις: της παγκοσμιοποίησης, της τεχνολογίας, της γήρανσης, της κακής μας μοίρας. Η άλλη πλευρά προβάλλει αδυσώπητους βραχυπρόθεσμους καταναγκασμούς και οδηγεί σε κατάργηση ή αλλοίωση κοινωνικών δομών χωρίς να προβλέπει κανενός είδους αλλαγή ή προσαρμογή σε νέα δεδομένα.

Του ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΤΗΝΙΟΥ*

Η κατάσταση αυτή οδηγεί στη μοιρολατρία. Πολλοί αποδέχονται τη συρρίκνωση και αποψίλωση της κοινωνικής αλληλεγγύης και την αφήνουν στην τύχη της. Η μία πλευρά είναι των ανοικτών πολέμιων του κοινωνικού κράτους: Η θέση των νεοφιλελεύθερων είναι ότι η κοινωνική

αλληλεγγύη είναι κάτι που χαρακτήρισε τον προηγούμενο αιώνα και μικρή θέση έχει στις συνθήκες του 21ου αιώνα.

Όμως, πολύ πιο επικίνδυνη είναι η «προοδευτική» εκδοχή της μοιρολατρίας, η μυωπική εκμετάλλευση του μαρasmus της κοινωνικής αλληλεγγύης: Αν κάποιος αντιτέκεται σθεναρά σε αλλαγές τις οποίες γνωρίζει ότι είναι αναπόφευκτες και εμποδίζει τις όποιες αναγκαίες προσαρμογές, τότε επισπεύδει το τέλος του κοινωνικού κράτους πιο σίγουρα ακόμη και από τους ανοικτούς πολέμιους της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η κατοχύρωση «προοδευτισμού» μέσω της άρνησης των προσαρμογών που είναι αναγκαίοι για να επιζήσει η αλληλεγγύη οδηγεί μεν σε πρόσκαιρα εκλογικά ή μικροκομματικά οφέλη, πλην όμως υπογράφει την καταδίκη του κοινωνικού κράτους, επισπεύδοντας την παρακμή του.

Η πολιτική μηδενικών αλλαγών μετακομίζει από το συντηρητικό

στρατόπεδο στη νέα προοδευτική ορθοδοξία. Αντί του προβληματισμού για το πώς πραγματικά θα επηρεάσουμε το μέλλον μας, η νέα ορθοδοξία προκρίνει το πόσο σθεναρά θα υπερασπιστούμε εξόφθαλμους αναχρονισμούς. Αντί της αγωνίας για το μέλλον της κοινωνικής αλληλεγγύης προβάλλεται η πεισματική ανάδειξη «ιερών αγελάδων» ως η απτή απόδειξη του κοινωνικού προσώπου.

Συνέχιση της πορείας αυτής - της ανοικτής επίθεσης από τη μια και της προσχηματικής άμυνας από την άλλη - οδηγεί σε έναν κατήφορο που μπορεί να καταλήξει μόνο στην ολική απαξίωση των σημερινών κοινωνικών δομών, χωρίς να έχει προβλεφθεί τίποτε να τις αντικαταστήσει: το τέλος της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Αυτό που απαιτείται είναι μια επιστροφή στον κοινωνικό ακτιβισμό.

* Ο Πλάτων Τήνιος είναι οικονομολόγος

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΧΑΟΥΑΡΝΤ;

Οι Αυστραλοί ψηφοφόροι θα προσέλθουν στις κάλπες για τις βουλευτικές εκλογές στις 24 Νοεμβρίου. Βάσει των θεματικών θετικών οικονομικών δεικτών, θα ανέμενε κανείς πως δίχως δεύτερη σκέψη θα ψηφίσουν πάλι Κεντροδεξιά και ο Τζον Χάουαρντ θα παραμείνει πρωθυπουργός.

Δυστυχώς γι' αυτόν, η πολιτική δεν είναι τόσο απλή. Ο ηγέτης των Εργατικών Κέβιν Ρουντ προηγείται στις δημοσκοπήσεις γιατί υπόσχεται την επιστροφή των Αυστραλών στρατιωτών από το Ιράκ και γιατί οι ψηφοφόροι πιστεύουν πως δίνει μεγαλύτερο βάρος στην προστασία του περιβάλλοντος.

Εν ολίγοις, οι Αυστραλοί ζητούν αλλαγή. Επειτα από 11 χρόνια στην πρωθυπουργία, ο Χάουαρντ υποσχεται ότι εάν εκλεγεί θα ανοίξει το δρόμο για τη διαδοχή του. Ωστόσο δεν πείθει. Ο υπουργός Οικονομίας Πίτερ Κοστέλο αδημονεί, όμως είναι λιγότερο δημοφιλής κι από τον πρωθυπουργό.